

**UCHWAŁA NR ...../..../21
RADY MIEJSKIEJ W URZĘDOWIE**

z dnia   maja 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Gminie Urzędów na lata
2021 - 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 17 ust 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) - Rada Miejska w Urzędowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Gminie Urzędów na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Realizację programu powierza się Burmistrzowi Urzędowa.

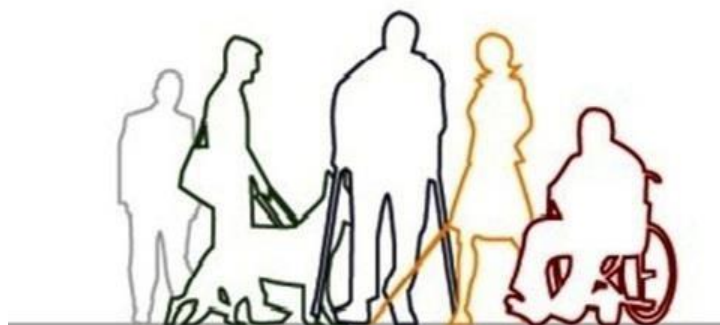
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Urzędowie

Kazimierz Jagiello

Załącznik do Uchwały Nr ...../...../21
Rady Miejskiej w Urzędowie
z dnia .... maja 2021 r.

PROGRAM WSPIERANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE URZĘDÓW NA LATA 2021 – 2025.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie

Urzędów 2021

Spis treści

WSTĘP	3
Rozdział I: Podstawy prawne	5
Rozdział II: Pojęcie niepełnosprawności	8
Rozdział III: Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych w Gminie Urzędów	10
1. Demografia	10
2. Ośrodek Pomocy Społecznej a formy wsparcia osób niepełnosprawnych	12
3. Służba zdrowia	14
4. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych	14
Rozdział V: Program działania	16
Cele programu i kierunki działań	16
Działanie nr 1: Likwidacja i łagodzenie skutków niepełnosprawności.	17
Działanie nr 2: Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	19
Działanie nr 3: Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw osób niepełnosprawnych	22
Działanie nr 4: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.	23
Działanie nr 5: Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych.	25
Działanie nr 6: Rozszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do edukacji i szkoleń	27
Zasady monitorowania i ewaluacji programu	28

WSTĘP

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Znaczenie tego problemu wynika z rozmiarów i powszechności jej występowania a także z konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym. Dlatego też problematyka osób niepełnosprawnych zajmuje znaczące miejsce w pracach samorządu lokalnego.

Według danych spisu powszechnego z 2011 r. (ostatnie aktualnie dostępne dane), liczba osób niepełnosprawnych stanowi 15,3% mieszkańców Powiatu Kraśnickiego. Ilość oraz różnorodność problemów jakie rodzi niepełnosprawność uzasadnia to, że grupa ta zajmuje obecnie szczególne miejsce w polityce społecznej nie tylko państwa ale także samorządów. Aktywne rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w tym zakresie powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji powinny być pozostałe organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego (organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze). Tym założeniom wychodzi naprzeciw Program Wsparcia Osób Niepełnosprawnych w Gminie Urzędów na lata 2021 - 2025.

Zdefiniowanie problemu niepełnosprawności jest niezmiernie trudne, albowiem trudno uchwycić granice pomiędzy sprawnością, a niepełnosprawnością. Według Światowej Organizacji Zdrowia „*Osoby niepełnosprawne to osoby o naruszonej sprawności psychofizycznej, powodującej ograniczenia funkcjonalne sprawności lub aktywności*”. Polskie prawo definiuje *niepełnosprawność jako: „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy*”.

W ciągu ostatnich kilku lat znacznie wzrosło zainteresowanie problemami osób niepełnosprawnych. Zwiększa się liczba działań podejmowanych w celu zniwelowania skutków niepełnosprawności.

Art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa; wszyscy mają prawo do równego ich traktowania przez władze publiczne i nikt nie może być dyskryminowany w życiu publicznym, społecznym i gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Oznacza to że również osoby niepełnosprawne mają te same

fundamentalne prawa co wszyscy inni obywatele i nie mogą być prześladowane z powodu swojej dysfunkcji.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w uchwale z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. Nr 50, poz. 475) uznał, że osoby niepełnosprawne mają prawo m.in. do:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną.

Z kolei w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 573) rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej (art. 7 ust. 1).

Mimo, że osoby niepełnosprawne traktowane są jak wartościowi członkowie społeczeństwa i pełnoprawni obywatele, a ich postawa oraz życiowa zaradność spotyka się z uznaniem i podziwem, to jednak ich sytuacja często jest trudna. Wysokość nakładów i sposób finansowania działań wspierających osoby niepełnosprawne jest niewystarczający w stosunku do istniejących potrzeb. Środowisko osób niepełnosprawnych wymaga wsparcia i skoordynowanych działań ze strony różnych instytucji także na poziomie lokalnym.

Odpowiedzią na to zapotrzebowanie jest Program wspierania osób niepełnosprawnych w Gminie Urzędów na lata 2021 – 2025.

Rozdział I: Podstawy prawne

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym odpowiadających ich możliwościom i potrzebom warunków funkcjonowania w społeczeństwie reguluje wiele aktów prawa zarówno międzynarodowego jak i na poziomie ogólnokrajowym i lokalnym.

Na gruncie międzynarodowym jednym z podstawowych dokumentów w tym zakresie są „Standardowe zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych”, przyjęte 22 grudnia 1993 r. na 48. sesji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Celem tych zasad jest zagwarantowanie wszystkim osobom niepełnosprawnym, członkom swoich społeczności, możliwości korzystania z tych samych praw i obowiązków, przysługujących pozostałym obywatelom.

Do kwestii dzieci niepełnosprawnych odnosi się Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r., zgodnie z art. 23 Konwencji: *„Państwa – Strony uznają, że dziecko psychicznie lub fizycznie niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiającą osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających uczestnictwo dziecka w życiu społeczeństwa”*.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 68 ust. 3 stanowi, że: *„Władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku”*. Z kolei zgodnie z art. 69: *„Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej”*.

W Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalonej 1 sierpnia 1997 r. (M. P. z 1997 r., Nr 50, poz. 475) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że *„osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji”*. Oznacza to prawo osób niepełnosprawnych w szczególności do: dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym; dostępu do leczenia i opieki

medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny; dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną; nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej; pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych; pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych; zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym; życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej; posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych; pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Podstawowym aktem prawnym określającym organizację pomocy społecznej w Rzeczypospolitej Polskiej jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.). Ustawa wymienia niepełnosprawność jako jeden z powodów uprawniających do ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej.

Uzupełnieniem jej zapisów jest szereg rozporządzeń wykonawczych.

Ustawa z dn. 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685) wśród podmiotów zobowiązanych do ochrony zdrowia psychicznego wymienia organy administracji rządowej i samorządowej, stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne

i prawne. W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na: promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym.

Związek z zagadnieniem niepełnosprawności mają zwłaszcza takie akty prawne jak m. in.: rozporządzenie z dn. 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 734), rozporządzenie z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 573) reguluje system pomocy osobom niepełnosprawnym. Ustawa określa takie kwestie jak: orzekanie o niepełnosprawności, rehabilitacja osób niepełnosprawnych, ich uprawnienia, obowiązki i uprawnienia pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, funkcjonowanie zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej, zadania i organizacja służb zajmujących się pomocą osobom niepełnosprawnym, szkolenia osób niepełnosprawnych, działalność Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, funkcjonowanie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Cele Gminnego Programu Wspierania Osób Niepełnosprawnych są zgodne z wieloma dokumentami strategicznymi na poziomie międzynarodowym, ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym. W zakresie polityki strukturalnej Unii Europejskiej funkcjonują regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską. Dotyczą one m. in. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego.

Rozdział II: Pojęcie niepełnosprawności

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Światowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych podkreślają, iż niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- ✓ **Niesprawność (impariment)** - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- ✓ **Niepełnosprawność (disability)** - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- ✓ **Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap)** - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Społeczny kontekst tematyki niepełnosprawności został omówiony w Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia, przyjętej podczas Światowego Zgromadzenia na rzecz Zdrowia (World Health Assembly) w 2001 r. Dokument ten podkreśla, że niepełnosprawność dotyczy całej ludzkości, nie można obarczać problemami związanymi z niepełnosprawnością mniejszości społecznych - każdy człowiek może doświadczyć pogorszenia stanu zdrowia i stać się osobą niepełnosprawną. Termin niepełnosprawność w Polsce zdefiniowany jest w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. Taka definicja wynika z modelu medycznego niepełnosprawności i kładzie nacisk na braki bądź ułomności osoby niepełnosprawnej. Pierwszym dokumentem w Polsce odchodzącym

od definicji medycznej na rzecz definicji społecznej niepełnosprawności jest ratyfikowana przez Prezydenta RP w dniu 6 września 2012 r. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

W Polsce obowiązują trzy stopnie niepełnosprawności: **znaczny, umiarkowany i lekki**. Dodatkowo funkcjonują dwa rodzaje orzecznictwa: do celów rentowych i pozarentowych, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje.

Taki stan znacznie utrudnia zbieranie danych o osobach niepełnosprawnych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadza pojęcia niepełnosprawności prawnej i niepełnosprawności biologicznej. Poza spisami powszechnymi wszelkie gromadzone dane statystyczne dotyczą osób niepełnosprawnych prawnie. Niepełnosprawność potwierdzona orzeczeniem to tzw. niepełnosprawność prawna. Orzeczenie ustalające niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności stanowi podstawę do ubiegania się o pomoc przewidzianą w ustawie rehabilitacyjnej oraz do przyznania ulg i uprawnień na podstawie innych przepisów, np. zniżek komunikacyjnych, odliczeń podatkowych. Natomiast niepełnosprawność biologiczna to subiektywne odczuwanie przez konkretną osobę ograniczenia wykonywania podstawowych dla danego wieku czynności, przy braku orzeczenia.

Osoby, które nie ukończyły 16 lat są zaliczane do niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Najczęstszymi problemami, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne z terenu Gminy Urzędów są:

- ✓ utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji;
- ✓ utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne;
- ✓ ograniczenie kontaktów towarzyskich;
- ✓ pogorszenie sytuacji materialnej;
- ✓ zaniedbywanie gospodarstwa domowego;
- ✓ bariery psychologiczne.

Rozdział III: Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych w Gminie Urzędów

1. Demografia

Gmina Urzędów jest jedną z dwóch gmin miejsko-wiejskich znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego w północnej jego części i w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego. Obszar powiatu na dzień 31 stycznia 2019 r. zamieszkiwało ogółem 95 348 osób, natomiast gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 95 osób. W ostatnich latach zmniejsza się zarówno liczba mieszkańców powiatu jak i gęstość zaludnienia. Na dzień 31 grudnia 2019 r. Gminę Urzędów zamieszkiwało 8 582 mieszkańców co dawało gęstość zaludnienia na jeden km² 72 osoby. Liczba ta znacznie odbiegała od średniej dla powiatu jak również od średniej gęstości zaludnienia w kraju, która wynosiła 123 osoby na km². Na przestrzeni lat liczba mieszkańców Gminy ulega niewielkim zmianom.

Następuje stopniowy spadek liczby populacji spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym oraz migracjami. Przedstawia to poniższa tabela:

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców gminy Urzędów w latach 2017 - 2019.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców ogółem:	8 693	8 637	8 582

Natomiast strukturę wieku ludności uwidacznia tabela poniżej.

Tabela nr 2. Struktura wieku ludności gminy Urzędów w latach 2013 - 2015.

Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
Liczba mieszkańców ogółem:	8 693		8 637		8 582	
W wieku przedprodukcyjnym	1 552	17,85%	1 502	17,39%	1 470	17,12%
W wieku produkcyjnym	5 295	60,91%	5 243	60,70%	5 207	60,67%
W wieku poprodukcyjnym	1 846	21,24%	1 892	21,90%	1 905	22,20%

Na koniec 2019 r. zdecydowana część społeczeństwa (60,67 %) to osoby w wieku produkcyjnym. Dzieci i młodzież stanowią 17,12 % ogółu społeczności gminy a osoby w wieku poprodukcyjnym to ponad 22 % tej populacji (wskaźnik ten niestety wzrasta co

roku, w 2013 r. wynosił on 20,1%). Proporcja osób w wieku przedprodukcyjnym do osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 1,0 : 1,35. Nie jest to wskaźnik, który pozwalałby na optymistyczne spojrzenie na tematy demograficzne w gminie Urzędów. Tak jak w całym kraju społeczeństwo urzędowskie ma tendencję do starzenia się. Na szczególną uwagę w gminie Urzędów zasługuje dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb rosnącej populacji osób w wieku poprodukcyjnym poprzez rozwój wsparcia materialnego i rzeczowego, dostępności usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, jak również aktywnych form spędzania czasu wolnego.

Precyzyjne określenie skali niepełnosprawności na terenie Powiatu Kraśnickiego, czy też gminy Urzędów, jest zadaniem dosyć trudnym, gdyż:

- ✓ liczba osób niepełnosprawnych ulega ciągłym zmianom, nie uaktualnia się systematycznie danych na ten temat (ostatnie w miarę dokładne dane pochodzą z przeprowadzonego w roku 2011 Narodowego Spisu Powszechnego),
- ✓ istnieje pewna grupa osób (szczególnie z terenów wiejskich), która mimo swojej niepełnosprawności nie posiada odpowiedniego orzeczenia.

Województwo lubelskie jest jednym z tych, w których zjawisko niepełnosprawności występuje ze szczególnym natężeniem. Znajduje to potwierdzenie w wynikach ostatniego spisu powszechnego. W 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 4 697 048 co stanowiło 12,2% ogółu ludności kraju. Oznacza to, że co ósmy mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną. W województwie lubelskim w 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 311 796, co stanowiło 14,4% ogółu ludności województwa (prawie, co 7 mieszkańców województwa jest osobą niepełnosprawną).

W świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego w powiecie kraśnickim w 2011 roku było 15 123 osób niepełnosprawnych (6 910 mężczyzn i 8 214 kobiet), co stanowiło 15,31% mieszkańców powiatu. W porównaniu z danymi ogólnopolskimi oraz dla województwa lubelskiego oznacza to, że problem niepełnosprawności występuje w naszym powiecie w bardzo szerokim zakresie - co 7 mieszkańców powiatu jest osobą niepełnosprawną (w Polsce co ósmy). 97,86% populacji osób niepełnosprawnych stanowią osoby w wieku 16 i więcej lat (14 800 osób), natomiast 2,14% dzieci w wieku do 16 lat (323 osoby).

2. Ośrodek Pomocy Społecznej a formy wsparcia osób niepełnosprawnych

Pomoc społeczna, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, które nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby (...).

W gminie Urzędów z pomocy społecznej w 2020 roku z powodu niepełnosprawności skorzystało 99 rodzin, a w przypadku długotrwałej lub choroby ciężkiej choroby – 109 rodzin. Analizując ostatnie lata, w odniesieniu do niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby, liczba rodzin korzystających z pomocy ulega dużym wahaniom. Przedstawia to poniższa tabela.

Tabela nr 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2020 z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby

Lata	Liczba osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej z powodu	
	niepełnosprawności	długotrwałej lub ciężkiej choroby
2018	110	115
2019	113	133
2020	99	109

Starzenie się człowieka prowadzi do wielu zmian w jego sytuacji społecznej. Stopniowo traci swoją pozycję życiową i pojawiają się typowe trudności wieku starczego: poczucie osamotnienia, pogorszenie stanu zdrowia, braku możliwości samodzielnego zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych. W przypadku osób długotrwale chorych niezbędna jest pomoc pielęgniarki, opieki społecznej i ciągłego kontaktu z ośrodkiem zdrowia. Osoby te nie tyle wymagają wsparcia finansowego, ile szeroko pojętej pomocy: medycznej, pielęgniarskiej, społecznej oraz pomocy w załatwianiu podstawowych spraw bytowych. Formą wsparcia dla tych osób są usługi opiekuńcze, medyczne i specjalistyczne w domu podopiecznego oraz pomoc w załatwianiu codziennych spraw życiowych.

Jedną z najczęściej przyznawanych form wsparcia przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla osób starszych są usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługujące osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Zapewnienie osobom starszym pomocy w formie usług w miejscu zamieszkania zapobiega utracie kontaktu ze swoim środowiskiem.

Tabela nr 4. Ilość osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych w latach 2018- 2020

Lata	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
2018	16
2019	27
2020	25

Wśród świadczeń przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędzie znajduje się również pomoc finansowa przyznawana w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji - w formie zasiłku pielęgnacyjnego.

Przysługuje on:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie , która ukończyła 75 lat;

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje również osobie niepełnosprawnej powyżej w wieku 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeśli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

W 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędzie wypłacał następujące świadczenia dla osób niepełnosprawnych lub ich opiekunów:

- zasiłki pielęgnacyjne dla 200 osób,
- świadczenia pielęgnacyjne dla 25 rodzin,
- specjalne zasiłki opiekuńcze dla 20 rodzin,
- zasiłki dla opiekuna – 10 rodzin.

3. Służba zdrowia

Na terenie gminy Urzędów funkcjonują trzy ośrodki zdrowia, zlokalizowane w:

- Urzędowie;
- Popkowicach;
- Moniakach,

zapewniające usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Wszystkie ośrodki tworzą jedną strukturę – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Rocznie z podstawowej opieki w SP ZOZ korzysta blisko 7 tys. mieszkańców gminy. Najbliższe ośrodki specjalistyczne mieszczą się w Kraśniku. Infrastruktura ochrony zdrowia jest zadowalająca. Ośrodki wymagają doposażenia w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną. Dzięki pozyskaniu środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, wszystkie budynki SP ZOZ są dostosowane do obowiązujących uregulowań prawnych (łącznie nakłady inwestycyjne wyniosły 2,1 mln zł w tym dofinansowanie 1,15 mln zł).

4. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

Urzędowskie Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych – stowarzyszenie powstało w 2008 r. w wyniku przemianowania z Urzędowskiego Stowarzyszenia Dzieci Specjalnej Troski (powstałego w 1997 r.). Działalność Stowarzyszenia została rozszerzona poza krąg dzieci specjalnej troski, organizacja reprezentuje interesy wszystkich osób niepełnosprawnych z terenu gminy Urzędów. Podstawowym celem stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju osobowego i fizycznego osób niepełnosprawnych oraz udzielanie pomocy i wsparcia ich rodzinom poprzez:

- organizowanie zajęć w celu wspierania rozwoju społecznego, fizycznego i osobowego dzieci i osób niepełnosprawnych;
- inicjowanie i organizowanie spotkań rodzin w celu wymiany doświadczeń i wsparcia emocjonalnego;
- prowadzenie działalności edukacyjnej w stosunku do rodzin i wolontariuszy;
- współpracę z placówkami służby zdrowia, pomocy społecznej, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną i organami władzy samorządowej.

Działalność stowarzyszenia opiera się na pracy społecznej rodziców, rodzin i zainteresowanych osób.

Przedstawiciel władz organizacji: Prezes – Anna Smok.

Dane teleadresowe: ul. Rynek 12, 23-250 Urzędów, tel. fax. 81 8225 209 (724 735 592 - Prezes), strona www: <http://www.urzedowskiestowarzyszenie.freehost.pl>, facebook: <https://pl-pl.facebook.com/Urzedowskie-Stowarzyszenie-Dzieci-i-Osob-Niepełnosprawnych-222423434756931/>.

Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Osób Starszych i Niepełnosprawnych oraz Rozwoju Kultury Lokalnej "Pomocna Dłoń" powstało w marcu 2009 roku przy Domu Pomocy Społecznej w Popkowicach w celu wspierania działań statutowych Domu. Ponadto:

- wspiera osoby niepełnosprawne i w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chore,
- tworzy warunki do aktywnego współuczestnictwa w życiu społecznym,
- tworzy warunki do integracji międzypokoleniowej,
- rozwija kontakty ze środowiskiem lokalnym,
- kultywuje lokalne tradycje ludowe,
- promuje działalność teatralną.

Przedstawiciel władz organizacji: Prezes – Katarzyna Kępa.

Dane teleadresowe: Popkowice 1, 23-250 Urzędów, tel. 81 8213 113 wew. 141, strona www: <http://dpspopkowice.pl/stowarzyszenie/>.

Rozdział V: Program działania

Cele programu i kierunki działań

Celem ogólnym działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie Urzędów na lata 2021-2025 jest:

Budowanie zintegrowanego systemu działań na rzecz kompensacji skutków niepełnosprawności oraz zapewnienie wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia i na każdym etapie życia oraz ich rodzin.

Powyższy cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących działań:

- 1. Likwidacja i łagodzenie skutków niepełnosprawności.**
- 2. Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.**
- 3. Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw osób niepełnosprawnych.**
- 4. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.**
- 5. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych.**
- 6. Rozszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do edukacji i szkoleń.**

Działanie nr 1: Likwidacja i łagodzenie skutków niepełnosprawności.

Cel działania:

Profilaktyka i oświata zdrowotna w zakresie zapobiegania niepełnosprawności i ograniczenie skutków niepełnosprawności.

Profilaktyka zdrowotna oraz ochrona środowiska naturalnego, pracy i zamieszkania powinny mieć podstawowe znaczenie w działaniach wszystkich podmiotów i społeczności Gminy zmierzających do wyeliminowania lub znacznego ograniczenia przyczyn niepełnosprawności. Zapobieganie niepełnosprawności i zmniejszenie jej skutków jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność zapewnienia późniejszej opieki nad osobami niepełnosprawnymi i podejmowanie działań zmierzających do ich integrowania ze społeczeństwem.

Środki i formy realizacji:

1. Promocja zdrowia i edukacji prozdrowotnej oraz zdrowego stylu życia. Podejmowanie działań w kierunku zapobiegania chorobom i niepełnosprawności oraz rozpowszechnianie programów zdrowotnych w zakresie zapobiegania różnego rodzaju chorobom oraz promocje zdrowego stylu życia, t.j.:

- prowadzenie wykładów, dyskusji i projekcji o tematyce zdrowotnej;
- rozpowszechnianie plakatów, broszur, i materiałów edukacyjnych;
- publikacje w prasie i Internecie;
- realizacja programów własnych.

2. Poprawa bezpieczeństwa na drogach oraz zmniejszenie urazowości wśród społeczeństwa.

2.1 Poprawa infrastruktury drogowej:

- poprawa ciągów pieszych;
- budowa dróg rowerowych;
- modernizacja istniejącej sieci drogowej;
- instalowanie oświetlenia ulicznego.

2.2 Prowadzenie w szkołach pogadanek, projekcji, konkursów, przygotowywanie i egzaminowanie na kartę rowerową, wyposażanie uczniów w opaski odblaskowe.

3. Wspieranie inicjatyw mających na celu tworzenie programów promujących zdrowy styl życia. Edukacja zdrowotna ma na celu podejmowanie, rozwijanie umiejętności prowadzenia zdrowego stylu życia i zachowanie zdrowia a także kształtowanie przyjaznego środowiska społecznego.

4. Wykorzystanie kultury fizycznej, jako środka kreowania zdrowia oraz promowanie kultury aktywności fizycznej w każdym wieku, jako najtańszą formę profilaktyki. Należy zadbać o poprawę i poszerzenie bazy rekreacyjno-sportowej tj. wyposażenie szkół w sprzęt sportowy i rehabilitacyjny, budowa i rozbudowa obiektów sportowych jak również utrzymanie istniejącej bazy sportowej.

Termin osiągnięcia celu: proces wieloletni.

Źródła finansowania: budżet gminy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne, środki własne wnioskodawców.

Odpowiedzialni za realizację:

- placówki szkolne z terenu gminy Urzędów;
- Urząd Miejski w Urzędowie;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie;
- organizacje pozarządowe.

Działanie nr 2: Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym

Cel działania:

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do dóbr i usług umożliwiających ich pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Taka sytuacja to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością, z drugiej zaś skutek ograniczenia aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych. Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi dla rodziny sytuację kryzysową. Wymaga to odpowiedniego systemu stwarzającego dla osoby niepełnosprawnej i jej rodziny możliwość skorzystania z efektywnego systemu wsparcia.

Środki i formy realizacji:

1. Kształtowanie wśród społeczeństwa postaw i zachowań sprzyjających integracji oraz stworzenia warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym:

- uwzględnienie w programach szkół problematyki niepełnosprawności,
- tworzenie klas integracyjnych,
- organizowanie imprez sportowo- kulturalnych o charakterze integracyjnym i rekreacyjnym,
- promowanie twórczości osób niepełnosprawnych poprzez organizowanie wystaw, konkursów, pokazów prac, umożliwienie udziału w przeglądach artystycznych,
- prowadzenie działań wolontarystycznych na rzecz osób niepełnosprawnych.

2. Systematyczne tworzenie bazy informacyjnej dotyczącej możliwości korzystania z usług medycznych, rehabilitacyjnych i świadczeń specjalistycznych na terenie gminy Urzędów, powiatu kraśnickiego, a w szczególnych wypadkach również województwa lubelskiego.
3. Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom; przyznawanie pomocy materialnej na cele zdrowotne i socjalne osobom będącym w trudnej sytuacji finansowej.
4. Udzielanie pomocy osobom sprawującym opiekę nad osobą niepełnosprawną poprzez przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz zasiłków pielęgnacyjnych.
5. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji oraz rozwój zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych dostosowanych do specyficznych potrzeb mieszkańców, w tym:
  - zapewnienie usług opiekuńczych w domach osobom chorym, niepełnosprawnym, pozbawionym opieki rodzinnej;
  - zapewnienie usług asystenckich, świadczonych przez asystentów na rzecz osób z niepełnosprawnościami, umożliwiającymi stałe lub okresowe wsparcie tych osób w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do ich aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego;
  - szkolenia opiekunów i asystentów osób niepełnosprawnych.
6. Wsparcie opiekunów faktycznych w opiece nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez:
  - szkolenia i zajęcia praktyczne zwiększające ich umiejętności w zakresie opieki;
  - poradnictwo, w tym psychologiczne oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych;
  - tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu w zastępstwie za opiekunów faktycznych w formie pobytu całodobowego lub dziennego,
  - sfinansowanie usługi asystenckiej lub usługi opiekuńczej w celu umożliwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego.

7. Wykorzystanie pracy socjalnej w zakresie pomocy osobie niepełnosprawnej w uniezależnieniu się, stymulowanie do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów życiowych.

8. Poprawa opieki medycznej poprzez poprawę dostępności do świadczeń medycznych i rehabilitacyjnych. Działania te można zrealizować poprzez sukcesywne zwiększanie zakresu realizowanych świadczeń, doposażenie placówek w sprzęt rehabilitacyjny, diagnostyczny i leczniczy.

9. Zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej dla organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, a także w obszarze sportu, kultury celem umożliwienia im realizacji celów statutowych.

10. Organizacja badań profilaktycznych.

Termin osiągnięcia celu: proces wieloletni.

Źródła finansowania: budżet gminy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Narodowy Fundusz Zdrowia, środki unijne, środki własne wnioskodawców.

Odpowiedzialny za realizację:

- Urząd Miejski w Urzędowie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie,
- Ośrodek Kultury w Urzędowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku,
- organizacje pozarządowe.

Działanie nr 3: Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw osób niepełnosprawnych

Cel działania: Rozwój systemu informacyjno-edukacyjnego, służącemu upowszechnianiu wiedzy na temat problemów, metod wsparcia oraz praw osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne żyjące w społeczności lokalnej mają różne potrzeby, które wymagają różnych poziomów opieki, pomocy i wsparcia. Prawo osób niepełnosprawnych, jako jednostek, do pełnej integracji społecznej zależy od tego, czy są one w stanie uczestniczyć w życiu społeczeństwa. Jeśli osoby niepełnosprawne mają utrzymać lub uzyskać niezależność, powinny prowadzić możliwie pełne życie, współdziałając z innymi członkami społeczeństwa zarówno z osobami niepełnosprawnymi jak i sprawnymi.

Środki i formy realizacji:

Dążenie do podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych i ich rodzin w kwestii przysługujących im praw i uprawnień. Organizowanie i prowadzenie bezpłatnych porad prawnych i socjalnych dotyczących świadczeń i uprawnień jakie przysługują osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom. Wiedzę tą należy rozpowszechnić przez:

- gromadzenie i udostępnianie fachowej literatury oraz przepisów prawnych,
- utworzenie bazy danych o firmach, organizacjach i instytucjach działających w obszarze pomocy społecznej oraz na rzecz osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie rejestru stowarzyszeń,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, informatorów, plakatów, informacji w mediach i na stronach internetowych) dot. problematyki niepełnosprawności i praw osób niepełnosprawnych.

Termin osiągnięcia celu: proces wieloletni.

Źródła finansowania: budżet gminy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne, środki własne wnioskodawców.

Odpowiedzialni za realizację:

- Urząd Miejski w Urzędowie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie,
- Ośrodek Kultury w Urzędowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku,
- organizacje pozarządowe.

Działanie nr 4: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Cel działania: Rozwój systemu udzielającego osobom niepełnosprawnym pomocy indywidualnej, zapobiegającego marginalizacji tych osób oraz przygotowującego je do samodzielnego życia w społeczności lokalnej i zwiększającego ich udział w rynku pracy.

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych jest podstawowym czynnikiem mającym na celu zapewnienie włączenia społecznego i niezależności osobom niepełnosprawnym. Zatrudnienie jest kluczowym elementem integracji społecznej i niezależności ekonomicznej wszystkich obywateli w wieku produkcyjnym. W porównaniu z osobami sprawnymi, wskaźniki zatrudnienia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych są bardzo niskie. Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych w dziedzinie zatrudnienia będzie korzystna nie tylko dla tych osób, ale również dla pracodawców i całego społeczeństwa. Poradnictwo zawodowe odgrywa ważną rolę w ułatwieniu tym osobom określenia działalności, która jest dla nich najbardziej odpowiednia i w ukierunkowaniu do wyboru przyszłego zawodu. Jest istotną sprawą, by osoby niepełnosprawne miały dostęp do poradnictwa zawodowego i szkolenia tak, aby mogły wykorzystać swój potencjał. Zatrudnienie daje osobie niepełnosprawnej poczucie własnej wartości, samodzielności ekonomicznej i realizacji poprzez pracę.

Środki i formy realizacji:

1. Monitorowanie bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych.
2. Analiza potrzeb i możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych:
  - analiza kwalifikacji osób niepełnosprawnych będących w rejestrze PUP, zbieranie informacji o możliwościach zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez pracodawców,
  - ustalenie kierunku szkoleń.
3. Poszukiwanie nowych i ochrona już istniejących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych: informowanie pracodawców o korzyściach płynących z zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy poprzez wsparcie edukacyjne dla osób niepełnosprawnych, organizowanie szkoleń zawodowych i przekwalifikowań uwzględniających aktualne potrzeby rynku pracy.
5. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród lokalnych pracodawców – pozyskiwanie subsydiowanych miejsc pracy dla bezrobotnych i poszukujących pracy (staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy i inne formy aktywizacji przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
6. Rozwijanie umiejętności aktywnego poszukiwania zatrudnienia i efektywnego poruszania się na rynku pracy.

Termin osiągnięcia celu: proces wieloletni.

Źródła finansowania: budżet gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne, środki własne wnioskodawców.

Odpowiedzialny za realizację:

- Urząd Miejski w Urzędowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku,
- organizacje pozarządowe.

Działanie nr 5: Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych.

Cel działania: Likwidacja barier architektonicznych utrudniających dostęp do urzędów, obiektów użyteczności publicznej oraz swobodne przemieszczanie się.

Osobom niepełnosprawnym należy umożliwić prowadzenie w miarę samodzielnego i pełnego życia społecznego, korzystania z usług i urzędów, które gwarantują samodzielność, dostępność do budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych, transportu, łączności, obiektów kultury i sportu itp.

Partnerem administracji publicznej w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych są organizacje pozarządowe. Dzięki partnerstwu stwarza się możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

W kontaktach z osobami niepełnosprawnymi niezmiernie ważna jest postawa osób sprawnych. To od nich często zależy samopoczucie osób niepełnosprawnych i zadowolenie z życia w społeczeństwie. Niedyskryminujące traktowanie osób niepełnosprawnych przez osoby sprawne jest kluczowym elementem umożliwiającym korzystanie z tych samych praw i obowiązków przysługujących wszystkim obywatelom.

Środki i formy realizacji:

1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym sprawne funkcjonowanie i poruszanie się zarówno w miejscu zamieszkania jak i w środowisku lokalnym.
2. Wspieranie działań organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Umożliwianie korzystania z usług publicznych osobom niepełnosprawnym.
4. Likwidacja barier architektonicznych w ciągach komunikacyjnych ulic i chodników poprzez:
  - poprawę nawierzchni komunikacyjnych,
  - obniżanie krawężników na przejściach,
  - oznakowanie przejść dla pieszych.

5. Wydzielanie i oznakowanie miejsc postoju dla uprawnionych osób niepełnosprawnych na parkingach miejskich i przed gmachami użyteczności publicznej.
6. Udostępnianie obiektów użyteczności publicznej dla osób niewidomych oraz na wózkach inwalidzkich poprzez m.in.:
  - budowę podjazdów,
  - modernizację i montaż urządzeń dźwigowych,
  - dostosowanie węzłów sanitarnych.
7. Likwidacja barier transportowych – zakup nowych środków transportu celem zaspokojenia potrzeb życiowych i aktywizacji osób niepełnosprawnych (np. dowóz do szkół, warsztatów terapii zajęciowych, kina, teatru itp.).
8. Likwidacja barier w komunikacji międzyludzkiej poprzez szkolenie pracowników zatrudnionych w jednostkach samorządowych z zakresu posługiwania się językiem migowym;
9. Zapewnienie dostępności stron internetowych Urzędu Miejskiego w Urzędowie i jej jednostek podległych dla osób niepełnosprawnych.

Termin osiągnięcia celu: proces wieloletni.

Źródła finansowania: budżet gminy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne, środki własne wnioskodawców.

Odpowiedzialny za realizację:

- Urząd Miejski w Urzędowie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie,
- Ośrodek Kultury w Urzędowie,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Urzędowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku,
- organizacje pozarządowe.

Działanie nr 6: Rozszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do edukacji i szkoleń

Cel działania: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji wspólnie ze swoimi pełnosprawnymi rówieśnikami oraz do korzystania z różnych form kształcenia specjalnego, szkoleń oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej.

Edukacja jest najlepszą drogą, która może umożliwić osobom niepełnosprawnym osiągnięcie możliwie jak najwyższego poziomu własnego rozwoju, a w przyszłości może być bazą w oparciu, o którą osoba niepełnosprawna uzyska możliwość osiągnięcia jak największej samodzielności ekonomicznej oraz przyczyni się do rozwoju społecznego. Wykształcenie jest tym narzędziem, które pozwala osobom niepełnosprawnym właściwie ukierunkować ich dążenia, cele życiowe. Zdobyta wiedza jest bowiem dla każdego człowieka, także niepełnosprawnego tym czynnikiem, który czyni go bardziej aktywnym, twórczym, samodzielnym.

Środki i formy realizacji:

Obejmowanie najmłodszych wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka.

1. Włączanie dzieci przedszkolnych i uczniów niepełnosprawnych do kształcenia, wychowania i opieki we wszystkich typach przedszkoli, szkół i placówek (edukacja włączająca w elastycznym systemie kształcenia).
2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.
3. Realizacja nauczania indywidualnego w domu na każdym poziomie edukacji.
4. Organizowanie dowozu dzieci niepełnosprawnych do szkół, przedszkoli i placówek szkoleniowo-rehabilitacyjnych.
5. Umożliwienie niepełnosprawnym osobom dorosłym dostępu do kursów, szkoleń i kształcenia ustawicznego.
6. Wdrażanie projektów i programów wychowawczych, wspierających dzieci i uczniów niepełnosprawnych i ukierunkowanych na zmianę postaw społeczeństwa wobec nich.

Termin osiągnięcia celu: proces wieloletni

Źródła finansowania: budżet gminy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne, środki własne wnioskodawców

Odpowiedzialny za realizację:

- Urząd Miejski w Urzędowie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie,
- Ośrodek Kultury w Urzędowie,
- Placówki oświatowe z terenu gminy Urzędów,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku,
- ➤ organizacje pozarządowe.

Zasady monitorowania i ewaluacji programu

Efektywna i skuteczna realizacja Programu Działań będzie uzależniona od wielu różnych czynników. Najważniejsze z nich to dostępność środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych zamierzeń, kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania, koordynacji działań i współpraca zainteresowanych podmiotów, a także aktywności samych zainteresowanych, czyli niepełnosprawnych mieszkańców gminy Urzędów i powiatu kraśnickiego.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty Programu. Monitoring ma na celu bieżące ustalanie zagrożeń i trudności mających wpływ na prawidłową realizację Programu oraz uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów Programu. W ramach procesu monitoringu i ewaluacji uzyskana zostanie informacja czy i w jakim obszarze Program wymaga aktualizacji lub zmian postawionych celów.

Przez cały okres realizacji programu prowadzony będzie monitoring i ewaluacja bieżąca. Burmistrz Urzędowa w terminie do dnia 31 marca każdego roku składać będzie Radzie Miejskiej w Urzędowie sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Gminie Urzędów oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadania.

Uzasadnienie

Podstawą prawną do opracowania i realizacji Programu jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w której zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt.1 do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Przedstawiony program przybliży problemy osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym oraz schematycznie określa na najbliższe lata podstawowe pola działalności różnych podmiotów zajmujących się pomocą osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Działania przewidziane do realizacji w ramach tego programu mają na celu jak najpełniejsze wyeliminowanie następstw niepełnosprawności w sferze zdrowotnej, psychicznej, edukacyjnej, zawodowej, społecznej i ekonomicznej. Niepełnosprawni, tak jak wszyscy obywatele i na równi z nimi mają bowiem niezbywalne prawo do korzystania z wszelkich praw i udogodnień wynikających z postępu cywilizacyjnego ludzkości.

Program wskazuje na potrzeby i zagrożenia w środowisku lokalnym oraz wyznacza cele i metody walki z występującymi problemami społecznymi, określa priorytety i założenia polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Ponadto zgodnie ze współczesnymi tendencjami, zwłaszcza unijnymi, posiadanie programu jest niezbędnym warunkiem ubiegania się o dotacje, w tym ze środków unijnych. Jest narzędziem dla władz lokalnych, który stymuluje proces rozwoju, określa lokalne możliwości rozwojowe i środki służące osiągnięciu określonych celów.